СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 107. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 10-го ТРАВНЯ 1949. — No. 107. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 10, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ПРИЗНАКИ ЗМЕНШУВАННЯ БЕЗРОБІТТЯ

Вашингтон, 8 травня. — Нові зголошення за виплату обезпечення на випадок безробіття впродовж тижня, який покінчився 30 квітня, маліють, хоч кількість зголошень усіх — старих і нових — за виплату зросла була в третьому тижні того місяця. Федеральне Бюро Праці для Безробітних виявляє, що нових зголошень було 321,900, а попереднього тижня їх було 341,500. Безробіття зменшилося в 29 стейтах, а зросло в 17 стейтах.

УРЯД ПІДТРИМУЄ ВИРІБ ШТУЧНОГО ОЛІЮ.

Луїзіяна, у стейті Мизури. — Секретар внутрішніх справ Дж. А. Круґ візвав представників промислу перебрати на себе виріб синтетичного олію для вжитку промислових підприємств на час крайньої потреби. Цей зазив виголосив Круґ при нагоді відкриття першої фабрики для виробу штучного олію й ґазоліни з вугілля. На відкритті було приявних 20,000 осіб, між ними 500 представників нафтових підприємств і члени конгресової нафтової комісії. Секретар Круґ пояснив, що уряд не запускається в підприємства, тільки промощує дорогу до розвитку нового винаходу, а опісля це підприємство повинні перебрати й розвинути дальше приватні власники.

ФОРД ВІДКИДАЄ ПОСЕРЕДНИЦТВО В СТРАЙКУ.

Дітройт. — Посадники міст Дітройту й Дірборн заоферували компанії Форда посередництво в справі незаконного страйку 62,000 робітників у фабриці Ривер Руж, одначе управа фабрик відкинула оферту. Віцепрезидент компанії, Джан С. Буґас, заявив, що компанія хоче наладнати спір на підставі переговорів, одначе їх повинні вести знавці технічних справ.

ЖИДІВСЬКІ ІМІГРАНТИ В ПЕРЕЇЗДІ ЧЕРЕЗ НЮ. ЙОРК.

Ню Йорк. — З нагоди святкування Дня Перемоги в Европі зібралися в неділю 9 травня 500 жидівських імігрантів, які недавно прибули зі скитальщини в Европі старанням Юнайтед Сервис фор Ню Американс. Вони мають тимчасовий в готелі Марсей при 103 вулиці й Бродвей. Вони приміщені там доти, доки їм не найдуть мешкання й праці в різних околицях. Організація Юнайтед Сервис гарантує, що вони не будуть прилюдним тягарем. Через цей осередок в Ню Йорку переїхало 8,000 імігрантів від часу покінчення другої світової війни.

КАРДИНАЛ СПЕЛМАН ВІДКРИВ БІЛЬШИЙ „БОЙСТАВН".

Омага, у стейті Небраска. — Нюйорський кардинал Спелман сповнив мрію монсіньора Едварда Фланегана, який помер перед роком як основник „Хлопячого-Міста" — Бойставн, де приміщував бездомних хлопців з кримінальними нахилами і їх перевиховував на придатних громадян. Спелман посвятив нові будинки в тому місті, збудовані коштом $10,000,000. Фланеган почав будову міста в 1917 р., а тепер вона обіймає 1,000 акрів на просторі одної милі. Досі приміщено там тисяч хлопців, а на свою чергу жде 3,000 нових.

СТЕЙТОВА КОМІСІЯ Д.П. ЗА ЗМІНУ ФЕДЕРАЛЬНОГО ЗАКОНУ.

Ню Йорк. — У передодень дискусії в палаті репрезентантів у Вашинґтоні над новим іміграційним актом для Д.П., нюйорська стейтова комісія Д.П. під головством Едварда Корсі заявилася за поширення числа для нових імігрантів і за деякі полекші у їхнім спроваджкуванні. Між ін. комісія домагається створення федерального фонду для тимчасових позичок комітетам, які займаються переселенням імігрантів. Цей фонд мав би бути створений Корпорацією Фінансової Реконструкції і мав би стати в пригоді таким імігрантам, які не мають чим заплатити коштів транспортації з пристані до місця призначення. Крім того законопроєкт домагається допущення таких імігрантів, які були б придатні для Америки, а зате домагається виключення від вступу до Америки кожного, хто брав участь у переслідуванні інших з причини релігійних, національних та расових.

ЧЕТВЕРНЯТА И ДВІ ПАРИ БЛИЗНЯТ В ОДНОМУ ШПИТАЛІ.

Ню Йорк. — У середу минулого тижня в шпиталі Лебанон, на передмісті Бронкс, привела на світ Етел Колинс четвернята — два хлопці і дві дівчинки — і вона находиться в доброму здоровю. У тому самому шпиталі народилося дві пари близнюків хлопців у неділю. Матерю першої пари є Юджін Бравфорд, а другої Гаролд Пфефер. Тому, що батьки новонароджених дітей незасібні, посипалися дари на утримання родин, особливо четвернят, з цілого краю. Є навіть обіцянки здобувати для них окремий дім.

135,000 РЕЗЕРВІСТІВ В ПОВІТРЯНІЙ СЛУЖБІ НА ВПРАВАХ.

Вашинґтон. — Уже складено пляни на вправи для 135,000 резервістів в повітряній службі, а з них половина буде діставати платню. Під теперішню пору 42,000 резервістів переходять вправи, а з них тільки 25,000 дістають платню. Є це згідно з бажанням президента, щоб втримувати резервістів у якнайбільшій придатности.

СЕНАТ ЗА ЗБІЛЬШЕННЯ ВЛАДИ СЕКРЕТАРЯ ОБОРОНИ.

ВашинҐтон. — При кінці минулого тижня сенат ухвалив законопроєкт для збільшення влади секретаря оборони. Секретар матиме рангу кабінетного секретаря, а дотеперішні секретаріяти армії, фльоти й повітряних сил стануть „мілітарними департаментами", під наказами секретаря оборони. Дотеперішня Краєва Мілітарна Установа стане справдішнім департаментом оборони.

ДРУГІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ З.У.А.Д. КОМІТЕТУ ПІД ЗНАКОМ БЕЗПРИКЛАДНИХ УСПІХІВ В МИНУЛОМУ ТА ВЕЛИКИХ ЗАВДАНЬ НА МАЙБУТНЄ

Филаделфія, 9 травня. — Минулої суботи і неділі, в днях 6-го і 7-го травня, відбулися тут в готелю Аделфія вже другі з черги Загальні Збори Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, що цілком стояли під знаком діловости та безприкладних успіхів цего Комітету в минулому і його рішальних завдань на майбутнє. В зборах взяло участь около 100 делегатів з різних місцевостей і стейтів нашої великої країни, включно з одним представником з Мамі, Фларида. В голосуванні взяло участь 56 делегатів різних громадських організацій і товариств. На порядку Зборів були звіти Екзекутивного Комітету і дискусія над ними, поправки статуту, вибір нового уряду, намічення праці на майбутнє, ухвалення резолюцій та інше.

АДВ. ПАНЧУК ВІДКРИВ ЗБОРИ

Збори Комітету відкрив в суботу, в год. 10.30, голова Комітету, адв. Іван Панчук з Дітройту. Він коротко привітав зібраних, пригадуючи ціль та завдання цього з'їзду. Згадав про перші початки творення цього Комітету, про всі труднощі і перешкоди та надії і обов'язки, стверджуючи, що дотеперішня праця Комітету та її успіхи перевижчили всі наші сподівання. Комітет має окреме благородне завдання, яке вже виходить з його назви: допомагати, рятувати людей, промощувати їм шлях та створювати їм можливості до людського життя. І під цим кутом повинні відбутися теж ці збори: без парад, без гостей, без зайвої виставности, але натомість з тим більшою діловістю. Закликаючи до цего зібраних, предсідник подав до відома програму зборів, назвав членів поодиноких комісій та передав слово екзекутивному директорові Комітету д-рові Володимирові Ґаланові.

ЗВІТ Д-РА ВОЛОДИМИРА ҐАЛАНА.

Д-р В. Ґалан в своему обширному звіті звернув увагу на три головні ділянки праці Комітету в звітовому часі: 1. Організаційну; 2. Допомогову і 3. Преселенчу, попереджуючи це короткими заввагами щодо значення Комітету в нашому загальному громадському житті. „Ніщо краще — говорив він — не характеризує великої живучости української людини, її організаційного хисту та витривалости в труді, як і ніщо краще не відзеркалює найблагородніших прикмет братолюбства, жертвенности і співчуття української душі, як створення і праця ЗУАДКомітету. Власне цей Комітет і його праця дають великий вклад і прекрасно доповнюють такі ж благородні зусилля цілого американського народу у відношенні до зруйнованого війнами світу та битих недолею народів всіх континентів".

Організаційна праця

Переходячи до оцінки поодиноких ділянок праці Комітету в звітовому часі, д-р В. Ґалан насамперед зупинився на організаційній праці, бо вона була передумовою кожної іншої. Ця організаційна праця йшла в двох напрямках: українському та міжнародному. Про розміри тої праці може послужити факт, що в звітовому часі в наших громадах відбулося около 3,000 віч і громадських зборів, в яких взяли участь представники Комітету. З початком масової іміграції скитальників до Злучених Держав, зорганізовано спеціяльно для опіки над новоприбуваючими в цілому ряді міст (Ню Йорк, Филаделфія, Бостон, Клівленд, Питсбурґ, Шикаґо, Балтимор, Честер, Ню Орлін та інші) Переселенчі Осередки безупину ведено всілякі кампанії го за збіркою фондів, то за придбання іміграційних запорень і т. п., оживлюючи цим ціле наше громадське життя.

Таких самих великанських розмірів досягнула організаційна праця Комітету в звітовому часі і на загально-американському та міжнародному теренах. Злучений Український Американський Допомоговий Комітет є під наглядом урядового Дорадчого Комітету для Закордонної Допомоги і з ним він був в постійному

(Докінчення на стор. 4-тій)

ІВАН ПАНЧУК ПЕРЕВИБРАНИЙ ГОЛОВОЮ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ

Д-Р ВОЛОДИМИР ҐАЛАН ЗАЛИШАЄТЬСЯ ЕКЗЕКУТИВНИМ ДИРЕКТОРОМ

Нововибрана Загальними Зборами в дні 7-го травня 1949 Рада Директорів Злученого Українського Американського Допомогового Комітету вибрала з-поміж себе нову Екзекутиву в такому складі: адв. Іван Панчук з Дітройту — предсідник; Микола Мурашко з Джерзі Сиsociety, Василь Шабатура з Питсбурґу та адв. Роман Смук з Шикаґо — 1-ший, 2-гий і 3-тій заступники предсідника; д-р Павло Дубас з Филаделфії — секретар; Михайло Дубас з Филаделфії — касієр; д-р Володимир Ґалан — екзекутивний директор. До Контрольної Комісії вибрані: Роман Слободян, Василь Довгань, Олена Лотоцька, Тарас Шпікула і Кость Шевчук. Крім них, до Ради Директорів ще вибрані: п-ні Марія Демидчук; Юліян Ревай; п-ні Прокопович з Дітройту; п-ні Катер. Пелешок і п. Волянський з Клівленду. На підставі ухваленої на цих же Зборах поправки до статуту, загальна кількість директорів виносить тепер 17 осіб, а не 28, як це передбачував попередній статут. Крім вибраних з-поміж Директорів членів Екзекутиви, Рада Директорів призначила ще керівників поодиноких комісій: Олена Штогрин — Доброчинна Комісія; Роман Карбівник — Комісія до справ транспорту переселенців та Іванна Бенцаль — голова Жіночої Секції З. У. А. Д. Комітету.

КОНАЛІ ЗА РАТИФІКАЦІЮ ПАКТУ ПЕРЕД НАРАДОЮ МІНІСТРІВ ЧОТИРЬОХ ПОТУГ

Вашингтон, 8 травня. — Ратифікацію Північно-Атлантійського Оборонного Договору ще перед зїздом міністрів Чотирьох Потуг у Парижі поставив собі за ціль Там Коналі, предсідник сенатської комісії закордонних справ. Він є тої думки, що ратифікація зробить своє враження на міністрів, які мають теж рішати про дальшу долю Німеччини. Щоби довести до ратифікації, Коналі хоче приспішити переслухання свідків в комісії. Він думає, що переслухання триватиме ще теперішній і наступний тиждень, хоч ліста свідків доволі велика. Для приспішення свідоцтва він дораджує складати зізнання усно, а не на письмі. Зїзд міністрів закордонних справ Чотирьох Потуг, отже Америки, Великобританії, Росії й Франції, назначений на 23 травня. Коналі остерігає, що проволока з ратифікацією дасть Росії підставу до помилкових різних висновків. Він бажав би переслати вісті про ратифікацію договору на нараду міністрів до Парижа.

СВІТОВИЙ ЦЕНЗ НАСЕЛЕННЯ

Вашингтон. — Усе населення світу в році 1947 виносило 2,320,000,000, як це виказує Статистичне Бюро. Рік 1947 є останнім, в якому можна було перевести підсумки населення всіх країн. Більше ніж половина усіх людей живе в Азії, 9 відсотків в Північній Америці, а 17 відсотків людей живе в Европі, без Росії. Для виказання населення Росії европейської нема даних.

„ГОЛОС АМЕРИКИ" ДОХОДИТЬ ЧАСТИННО ДО СОВЄТІВ

Ню Йорк. — Американська й британська радієві корпорації обєдналися для наступу проти совєтського заглушування радієвої програми „Голосу Америки" і пробують перевищити повітряні голоси, висилані з совєтських радієвих станцій. Дотеперішні звіти виказують, що американські й британські зусилля осягнули частинний успіх, бо 12% американської програми передістається поза повітряну Залізну Заслону і має доступ до слухачів підсовєтських країн. Негайно після того, як Америка й Британія почали перевищувати силу совєтських криків, Совєти відповіли на це пущенням в рух дальших своїх радієвих уладжень для заглушення американських програм, разом вже з 150 висилень. Одначе Західні держави пустили в рух ще сильніші струї і осягнули частинний успіх.

НІМЕЦЬКА АСАМБЛЕЯ ПРИЙНЯЛА КОНСТИТУЦІЮ ФЕДЕРАТИВНОЇ ДЕРЖАВИ

КОНСТИТУЦІЯ ПЕРЕДБАЧУЄ ДВО-ПАЛАТНИЙ ПАРЛЯМЕНТ ТА ЗНОВУ ПРИВЕРТАЄ ПРАПОР ВАЙМАРСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ; ЇЇ ПРАВОСИЛЬНІСТЬ ВИМАГАЄ ЗАТВЕРДЖЕННЯ ЗАХОДУ.

Бонн, Німеччина, 9 травня. — Німецька Парляментарна Рада на вчорашній сесії, на якій були приявні всі 65 представників, прийняла більшістю 53 голосів проти 12 проєкт конституції західно-німецької республіки, над підготовкою якої працювала понад 8 місяців. Проєкт конституції прийнято якраз в четверту річницю капітуляції німецького Райху та перемоги Союзників над Гітлером. Для своєї правосильности конституція вимагає ще апробати західних союзників та німецьких краєвих парляментів. Конституція передбачує створення з трьох західних зон „Німецької Федеративної Республіки", в якій „вся влада походить від народу". Вона передбачує дво-палатний парлямент, т. зв. Бундестаґ і Бундесрат. Президента республіки вибиратиметься на п'ять років на сесії членів Бундестаґ-у й однакової кількости делегатів з поодиноких федеративних т. зв. Лендер — країв. Президент іменуватиме федеративного канцлера, що вимагатиме потвердження ще й Бундестаґ-у. Канцлер з черги пропонуватиме федеральних міністрів. Парляменти поодиноких федеративних країн матимуть право видавади закони, за вийнятком тих, що їх в конституції застережено для федеративного парляменту, іменно щодо закордонних справ, громадянства, пашпортів, еміґрації, грошей і т. п. В Асамблеї була пропозиція, щоби в справі цеї конституції перевести всенародний плебісцит, але при сильному спротиві проти цього соціял-демократичної партії її відкинено. Представники цеї партії твердили, що це ще не є властива констинуція, тільки основний закон, а всенародний плебісцит надав би цему занадто великого значення.

АМЕРИКАНСЬКА АРМІЯ ПЕРЕБЕРЕ ЦИВІЛЬНУ КОНТРОЛЮ ЯПОНІЇ.

Токіо, 9 травня. — Американські окупаційні власті в Японії вважають, що до кінця цього року щонайменше 40% теперішніх цивільних американських урядників в Японії будуть заступлені військовими, головно тими офіцерами, що виконували вже такі чи інші окупаційні обов'язки в Европі. Діло в тому, що американський головнокомандуючий на Далекому Сході, ген. МекАртур, початково сам в багатьох випадках відмовлявся давати військових людей до праці в цивільній контролі, а тепер він змінив свою думку.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ МРІЄ ПРО ПОВОРОТ НА ТРОН.

Женева, Швайцарія, 9 травня. — Бельгійський король Леопольд, який під час німецької окупації Бельгії залишався там і опісля був вивезений німцями з країни, висловив вчора надію, що найблищі загальні вибори в Бельгії, які мають відбутися вже в червні, розв'яжуть теж „королівську проблему" та вможливлять йому поворот на трон, нормалізуючи тим „конституційне положення" країни.

КОМУНІСТИ ЗДОБУЛИ ЗАЛІЗНИЧИЙ ВУЗОЛ БІЛЯ ШАНҐАЮ.

Шанґгай, 9 квітня. — Комуністичні війська здобули вчора місцевість Кашінґ, важливий комунікаційний вузол 65 миль на південний захід від Шанґаю. З того міста по залізничій лінії комуністичні сили тепер зближаються до Шанґаю. З урядового боку повідомляють про оживлену партизанську акцію комуністичних п'ятих колон в запіллі урядових військ.

БЕВИН НЕ ВВАЖАЄ СПРАВУ НІМЕЦЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ ЗА ЗАКІНЧЕНУ.

Берлін, 9 травня. — Британський секретар закордонних справ, Ернест Бевин, що відвідав Берлін на запрошення німецьких соціялістів, заявив тут вчора, що в Німеччині ще треба багато дечого зробити, заки можна буде відкликати з тої країни окупаційні війська, та що справу польсько-німецького кордону він ще вважає відкритою. Ці два твердження діяметрально протиставляється совєтським пропагандивним заходам і тому вважається, що власне під кутом основних розбіжностей в цих двох справах буде теж найблища конференція Ради міністрів закордонних справ чотирьох великодержав, дату якої визначено вже на 23-го травня, як передумову за совєтське закінчення бльокади Берліна. Під час свого побуту в Німеччині Бевин відбуде розмови з численними представниками німців. На пресовій конференції він в додатку заявив, що західні союзники не дозволять на ніщо таке, що означало б знищення „свободи німецького народу".

МОСКВА ПРО „СПАСІННЯ ЕВРОПИ".

Москва, 9 квітня. — Московська преса відзначила річницю капітуляції Німеччини довгими статтями про „спасіння Европи" червоними арміями, не тільки не признаючи рішальної ролі в перемозі над Гітлером західних союзників, але майже цілком промовчуючи їх участь і жертви у війні взагалі. Гаслом тих народів, що з ласки західних союзників зазнають совєтського спасіння", тепер є: „визволіть нас від наших визвольників".

БОЛЬШЕВИК НАЗИВАЄ „ШПИГАМИ" АМЕРИКАНСЬКИХ КОРЕСПОНДЕНТІВ

Москва, 9 квітня. — Відомий совєтський пашквіліст Давид Заславський в одному з московських тижневиків накидується на американських кореспондентів, називаючи їх шпигами та агентами американської розвідки.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗНАМЕННІ ПЕРЕМІНИ

Від якогось часу можна завважити в американській пресі часто голоси про „совєтський антисемітизм". Замітне, що пишуть та говорять про це особи жидівського походження, а забирають слово й такі газети та організації, які давніше ці речі збували мовчанкою. Якраз через те витворювалось у певної частини самих жидів переконання, що, в порівнанні з іншими країнами, жидів у Совєтах жде велика будучність.

Не будемо входити ближче в цю проблему, але хочемо відмітити щось інше, а саме певну зміну, яку можна тепер завважити в відношенню жидів до совєтського режіму, якому вже закидується прямо „антисемітизм".

С. Л. Солцберґер, редактор і співласник часопису Ню Йорк Таймс, пише у своїй кореспонденції з Европи, що „проти-сіоністичний" рух у Совєтах перемінився тепер в „протижидівський" рух. Він звертає увагу, що давніше жиди займали в Совєтах високі урядові становища, в першу чергу в тих установах, що вдержували звязок зо закордонним світом, а нині їх уже там так, якби не було. Залишився, кажеться далі, членом Політбюра, Лазар М. Каґанович, з сестрою якого має бути одружений (чи може був!) Сталін, а десь на якімсь незначнім становищі животіє ще М. Літвінов. До того саме тепер, як поведено генеральну чистку проти „інтернаціоналістів", що держали звязок зо Заходом, то в тім „злочині" обвинувачується головно жидів і усувається їх за це з тих передових місць, що вони займали в літературі, мистецтві й деінде. Що так є, пише Солцберґер, пізнати і по тім, що Літературна Газета, коли критикує „космолітів" в літературі, то згадуючи прізвища різних авторів, які виглядають на російські, додає ще властиве імя тих письменників, щоб тим вказати на їхнє жидівське походження. Наприклад: В. Яковлів (Гольцман). Цього пише Солцберґер, давніше не було, а й тепер стосується це тільки до жидів, а не до інших національностей, бо ніхто не пише: Сталін (Джуґашвілі), чи Молотов (Скрябін).

Знов проти „релігійного антисемітизму" в Совєтах виступив на днях американсько-Жидівський Комітет, про що теж писала преса. Цей Комітет ствердив, що в Совєтах переслідують не тільки Християнську Церкву, але й Жидівську, яку ліквідується в Совєтах і в країнах совєтської сфери впливів. Комітет пояснює, що комуністичні режіми вживають жидівські організації та жидівську віру для служби своїм цілям, усуваючи з проводу усіх тих, що з тим незгідні.

„Ню Йорк Пост", що, як відомо, завжди пише багато про жидівські справи і гостро критикує Британію та Америку за Палестину, а хвалить Совєти, виступив тепер і проти Совєтів за їхнє неприхильне відношення до жидівської релігії й жидів. Нині, пише часопис, можна вже одверто говорити і писати про „антисемітизм у Совєтах", бо давніше таке писання вважалося „очернюванням Совєтів". Між іншим згадується, що теж і в Україні Спілка Українських Письменників закидує письменникам „серіозні маніфестації жидівського буржуазного націоналізму". Часопис ще підкресляє, що тут не йдеться про поодинокі випади антисемітизму, а про плянові „чистки", заряджені централею у Москві, бо ж так є з усіми „чистками" і тим подібними явищами.

Згадуємо за ці „переміни", бо вони мають немале значення у боротьбі з большевизмом в Америці, як і світі. Того роду переміни цілком певно скріплять протибольшевицькі фронти та боротьбу зо сталінською тиранією.

Політика причиною недомагань судівництва

Обвинувачення й процеси проти політичних проступників у Злучених Державах, ведені в кримінальних відділах федеральних судів у Ню Йорку і у Вашинґтоні, звернули на себе увагу своєю незвичайною повільністю. Засада демократії гарантує велику свободу підозрілим і підсудним у доборі оборонців, а у деяких випадках дозволяє теж на вибір суду й суддів. Це дає нераз притоку оборонцям використовувати найдрібнішу нагоду для спинення виміру справедливости.

Та не тільки кримінальні суди зазнають непередбачених перешкод у вимірі справедливости, бо й цивільні федеральні суди виказують таку саму пинявість у вирішуванні цивільних справ, хоч з інших причин. Тут слідне накопичення в судах такої кількости позвів, що нераз треба не тільки місяців, а то й років, щоб позовник та пізваний дістали повідомлення про назначений реченець для розправи.

Так, як тепер справи стоять, у федеральному суді для Апеляцій в Дистрикті Колумбія треба ждати 11 місяців на поставлення якоїсь цивільної справи на судовий календар. У Дистриктовім Суді Південного Ню Йорку треба ждати від одного до трьох років, заки справа „вийде" готовою до судового вирішення. У Дистриктовім Суді Східної Пенсилвенії пересічний час підготови до цивільного процесу виносить 14 місяців.

Звідки походить така пинявість у судівництві і як можна цьому зарадити? — Таким питанням займаються не тільки практичні правники-адвокати, які підготовляють судові процеси, але й політичні кола. Всі вони свідомі того, що після війни накопичилося тільки спірних справ, що теперішні суди не в силі їх полагодити. Федеральні суди вирішують приватні цивільні спори, урядові претенсії до одиниць або до корпорацій, а теж приватні претенсії одиниць і корпорацій до уряду, як напр. претенсії потовчених залізничних робітників або моряків за відшкодування. Теж такі справи, які стають предметом спору двох громадян з інших стейтів, має вирішувати федеральний суд.

Від кінця війни такі скомпліковані урядові позви, як позви проти трестів, множаться щораз більше. Так само росте число приватних цивільних справ незвичайно швидко. Прикладом цього може послужити число цивільних процесів з рр. 1944-45. Їх було тоді 17,855, а в рр. 1947-48 їх число зросло вже до висоти 30,344.

Загалом є тепер в Америці 220 федеральних дистриктових суддів, які мають обовязок розглянути майже всі оці позви. До того приходять ще Спеціяльні суди, такі як Податкові суди, суди для Претенсій, Верховний Суд, Окружні Апеляційні суди і суди для Мита та для Відклику в справах Патентів. Такі окремі суди мають 137 суддів. Щоби полагодити позви й відклики треба постаратися за збільшення числа федеральних суддів і тут саме є заковика.

Коли в червні 1948 р. накопичилося кругло 50,000 неполагоджених процесів, у конґресі був готовий бил про збільшення числа федеральних суддів. Правнича підкомісія палати репрезентантів уже була готова з внеском, щоб назначити 26 нових суддів, але перешкодила цьому політика. У тому часі йшла підготова до виборів. Республиканська партія мала тоді в конґресі більшість і надіялася при осінних виборах віднести перемогу з вибором свого кандидата на президента. Отже пощо було республиканцям ухвалювати фонди на назначення 26 нових суддів, коли тодішний демократичний президент був би мав нагоду назначити демократів на федеральні становища, які будь-що-будь посилили б Демократичну партію? З цієї причини рішили республиканці заждати до повиборчого часу і тоді дати нагоду сподіваному республиканському президентові наставити їхніх кандидатів на нових федеральних суддів. Вони, по американській традиції, були б республиканцями і посилили б Республиканську партію. Міжтим вибори випали в користь демократів і щойно тепер приходиться поладнати справу, яка й так уже була припізнена.

Постійний зріст бизнесу й уряду мусить дальше збільшувати кількість спірних справ, які належать до федеральної юрисдикції. Робітники починають розуміти, що закон про суспільне забезпечення дає їм правно-фінансову охорону, тому вони починають звертатися до властивого суду, яким є федеральний суд, якщо вони не вдоволені рішенням федеральних бюр. Стихійні нещастя, такі як от виливи рік, приносять шкоду власникам земель і підприємств, положених в сусідстві федеральних там і інших побудов і тому пошкодовані зголошують свої спірні претенсії до федеральних судів.

Усе те вказує, що федеральне судівництво (і взагалі ціле судівництво!) повинно бути відокремлене від політичних партійних впливів, як це ще далі практикується. Назначення федеральних суддів повинно бути оперте на повній незалежности суду від партійної політики. Це є вимога демократії і тому усі громадські чинники повинні подбати не тільки про повну справедливість суду, але й про швидке вирішування спірних справ судами.

Дві імперії—дві культури

В Лондоні відбулась недавно конференція прем'єрів усіх частин Британської імперії, завданням якої було упорядкувати відносини між британською короною та частинами цеї спілки, що зветься: British Commonwealth. Останнім часом виявилося, що напр. нові вільні члени Британської Спілки Держав, як Індостан і Пакістан бажають бути республіками. Дотепер англійська корона символічно об'єднувала всі домінії Британської імперії. Що ж тепер зробити з тим символом, коли мається до діла з республіками?

Ці справи рішили тепер представники країн, політично звязаних з Британією.

Британська імперія протягом останнього століття перебула великі зміни. Англійська цивілізація принесла у відсталі країни Азії не тільки господарський визиск: Англія дала змогу народам Азії дійти до національної свідомости, політично дозріти. В Індії виросли великі кадри місцевої кваліфікованої інтелігенції, яка доказала, що вміє забезпечити порядок і правити своєю державою без англійської опіки. Індуси можуть не любити англійців, але водночас вони не можуть заперечувати, що без Англії Індія і тепер була б у стані хаосу, голоду і господарської руїни. Саме під пануванням Англії населення Індії зросло до 400 мільйонів.

Тим то Індостан і Пакістан та інші члени Британської Спілки, забезпечивши свою фактичну незалежність, хочуть зберегти звязок з Лондоном і надалі. Особливо тепер, коли насувається загроза комунізму з Китаю. Проте, коли б вони захотіли зовсім відділитися від Англії, то й це сталося б без перешкод. Хоч Англія має велику военну силу і могла б своїм летунством обернути в руїни міста своїх бувших колоній, однак англійці і не думають про таке насильство. Вони хочуть спілки добровільної, бо розуміють, що сама сила не може забезпечити миру і правопорядку між народами.

За місяць до Лондонської конференції представники російської політичної групи на еміграції створили „Лігу Боротьби за Народню Свободу". Ця Ліга ставить собі завдання боротися за демократичний устрій у Росії. У своїх „тезах" ця Ліга висуває проект „федерації народів Росії". І хоч у тезах написано, що такий союз народів має бути створений „вільною згодою", однак із цього документу ніяк не можна вичитати, яким способом народи, поневолені Совєтською Росією, можуть між собою порозумітися — „вільною згодою". Вільна згода між народами можлива тільки тоді, коли народи є вільні і незалежні. Про право народів, поневолених Росією, на державну незалежність у „тезах" російської Ліги нема ані слова! Ця Ліга проектує скликати Установчу Раду не для самої Росії, але і з участю інших народів, поневолених Москвою. Ясна річ: коли б неросійські народи, що є тепер у складі СССР, погодилися на це, то свою будучність і свободу вони цим самим віддали б на рішення російського народу, що в СССР має **більшість** (100 мільйонів).

Коли в осени 1917 року ця проблема стояла перед Україною, то Центральна Рада постановила скликати окрему Українську Установчу Раду. За це тодішній уряд А. Керенського поставив Центральній Раді обвинувачення „державної зради". Тільки большевицький переворот у Петербурзі 7 листопада 1917 року припинив слідство уряду Керенського проти Української Центральної Ради. В кінці грудня 1917 р. вибори до Української Установчої Ради відбулися. У травні 1918 р. Мала Українська Установча Рада зійтися на своє перше засідання. До цього не допустив уряд Скоропадського, що настав після перевороту 29-го квітня 1918 р.

Для російської „Ліґи" не існують такі факти, як проголошення України самостійною державою 22 січня 1918 року та утворення інших держав, що були раніше під владою російських царів. Все це для них і досі має назву „Росія".

Для нас Росія — це територія, заселена російським народом. На цій території російський народ має право рішати про свою долю і волю. Інші народи мають право упорядкувати свої справи вільно і самостійно, через свої законодатні установи. Для цих націй держава, створена насильством російських царів і скована кривавим комуністичним терором не може бути батьківщиною. Вони хочуть нарешті визволитися, бути „господарями в своїй хаті". Про відносини з сусідніми народами, зокрема з Росією, вони мають право рішати самі, без насильства з нічийого боку.

Цього не взяла на увагу програма російської Ліґи. Вона трактує народи, поневолені Росією, як „національні меншости" і їм обіцяє „національно-культурну автономію". Це значить, що українцям, грузинам, білорусинам і іншим „меншинам" дозволено буде мати школи рідною мовою. Яка ж це навіть федерація! Адже ж федерація передбачає власні законодатні установи для кожної сфедерованої частини!

„Основні тези" російської Ліги" не випадково сформульовані дуже „туманно". **Це — спроба за загальними „ліберальними" фразами заховати дійсну ціль — збереження „єдиної Росії".** Само собою, така політика мусить викликати між народами, поневоленими Росією, тільки повне недовір'я до російської Ліги. Неросійські народи СССР не можуть погодитися на те, щоб їм хтось накидав згори федерацію чи іншу форму міждержавного зв'язку з сусідами. Тільки власним вільним рішенням кожний народ може найкраще забезпечити свою свободу. І само собою, коли б російська Ліґа заявила, що вона стоїть за право кожного народу СССР через свої Установчі Ради рішати свою долю, не було б тоді закидів до Ліґи. Це було б виявом щирих намірів збоку російських політичних діячів. На жаль, так не сталося. Це показує, що коріння імперіялізму ще глибоко сидить у російських людей. Це доказ, що політична культура у росіян ще далі не може ніяк рівнятися з Англією.

Соціялістичний уряд Великої Британії не побоявся визнати для Індії право на відділення від імперії. Індія і Пакістан подумали і рішили зостатися в складі Британської Спілки Держав. Бурма відділилася 1947 р. і в Лондоні ніхто й не думав посилати військо проти „сепаратистів". Наслідком цієї справді демократичної політики мабуть і Бурма добровільно пристане до Британської Спілки.

Цікаво зазначити, що російська преса на еміграції дуже хвалить мудру політику Лондонського уряду супроти колоній. Але у себе росіяни готові „тащить і не пущать", намагаться забезпечити своє панування над неросійськими народами.

Д. К.

К. ПЕТРУС

СОВЄТСЬКІ АРЕШТАНТИ

...ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОБДУРЕНИМ ЧЕРВОНОЮ ПРОПАҐАНДОЮ.

25)

А під самою кришкою лежав останній фотознимок із Парижу, на якому втомлена коханням напівгола фея жадібно вдивлялася у тьмаву глибочінь пересичених насолодами життя українських очей, молодого красуня, що лежав у неї на колінах... І ще були в коробці листи зза кордону, і відрізні талони від грошових переказів долярами, та кілька віршів антисовєтського характеру.

І коли останній раз, в 1937 році, зміст цієї коробки енкаведисти показали власникові її, лікареві Бойтиченкові, він розгублено твердив:

— Так, це — мій брат, що перебуває в Парижі... А це його жінка. Ніякого шпигунського шифру тут нема... Колись, ще в дитинстві, сусідні хлопчаки дражнили брата „Мефістофелем", от він, за старою звичкою, жартома, завжди підписувався цим прізвищем... І ми його так називали... А це — його... европейські знайомі...

— Нічого собі „Мефістофель", і його знайомі: Пуанкаре, Ізвольський, лорд Кітченер, Нітті... Суцільна міжнародня буржуазія! Суцільна інтервенція і контрреволюція!

***

...З десятирічним терміном, за зв'язок з міжнародньою буржуазією, згідно з п. 4 статті 58, брат Мефістофеля їхав у далекосхідній табір.

ШВЕД ТА ДВОЄ ФІНІВ

Ми зустрілися і познайомилися з ними в суздальській пересильній в'язниці. Їх було троє: швед і двоє фінів. Коли їх привели до нашої напівтемної камери і староста вказав їм місце на марах, вони, знеможені, попадали на голі дошки і почали щось пошепки між собою розмовляти. По зовнішньому вигляду можна було зробити висновок, що це — іноземці, які приїхали до совєтського раю, щоби брати участь у його удосконалюванні. Дивлячись на їхні розгублені фізіономії, камера почала насміхатися з них, показуючи їм на міґах, як вони з неба дивилися на землю. Вони зрозуміли, що ця міміка торкається їх, трохи пожвавились і за кілька хвилин ми були вже коло них на марах і, за допомогою німецького жарґону та найрізноматніших жестів, нав'язали з ними дружню розмову. Вони оповіли нам, як опинилися в Совєтському Союзі та як спочатку все дуже їм подобалося.

Старий старообрядець із здивованням слухав незрозумілу мову і перепитував мене:

— Отже, їх аж дві тисячі перейшло на наш бік через кордон?

— Забажалося совєтського раю...

— Значить, погано їм було на їхній батьківщині, чи що? — цікавився старий.

— Та ні, непогано. Працювали на заводах. Добре заробляли, мали хороші квартири, убрання, годинники, радіоприймачі, ровери та багато грошей. Працювали по 8 годин на день, а решту дня відпочивали, гуляли, роз'їжджали, спортом займалися і... насолоджувалися совєтською аґітаційною літературою. І так насолоджувались, що вирішили, нарешті, розірвати з клятим капіталістичним світом і вирушили до совєтів.

— Не схоже! — хитав головою старий і ще ближче присунувся до них.

Швед оповідав далі, мішаниною німецьких, шведських та російських слів.

— І як розкішно нас усіх зустріли в Ленінграді! — Вітання, музика, промови, квіти і блискуча вечеря... Потім — готелі, музей, колишні царські палаци, а через тиждень всіх переслали на Уральські заводи: Ми дуже чесно взялися до праці: всі троє працювали в одному цехові і в одній кімнаті... ак попрацювали ми там 10 місяців. Не попрацювали, а помучилися... І що це було за життя порівняно з життям навіть чорнороба в капіталістичній Фінляндії?

Швед замовк, допитливо глянув на своїх фінських товаришів, сказав їм щось по-фінському і знову продовжував оповідати.

— Ми побачили і зрозуміли, що опинилися не в „раю", а в пеклі, яке, може, навіть гірше за диявольське, і вирішили тікати з нього... Одержали двохтижневу відпустку і виїхали до Середньої Азії — ближче до Афганського кордону. Приїхали в Алма-Ату, валізки віддали до сховища, а самі вирушили на розвідку... Треба було вивчити маршрут до кордону... І ось десь у місті злодії витягли з моєї кишені гаманець, де були наші бажані квитанції. Що робити? У сховищі нам речі не повернули, а спрямували до уповноваженого НКВД, щоб він перевірив наші особистості та перевірив за нашими словами зміст валізок. І ось цей уповноважений і арештував нас... На допиті ми одверто заявили йому, що не бажаємо далі залишатися в Совєтському Союзі, а просимо знову повернути нас на батьківщину.

Наше бажання ми ствердили підписами і папір віддали цьому уповноваженому. Потім ще два місяці ми відсиділи в Алма-Атівській тюрмі, потім оголосили, що дають нам по 5 років і кудись нас повезуть, а куди — ми не знаємо.

Коли швед сказав німецькою мовою п'ять років, обоє фіни щось вигукнули по-фінському і комусь загрозливо замахали кулаками.

Швед замовк і почав витрушувати з кишень рештки махоркового пилу. Хтось подав йому „бичка". Він подякував, кілька разів затягнувся димом і передав недокурок фінам.

(Дальше буде).

Іван Німчук.

За захист для скитальців

Преса українських скитальників в Европі, зокрема в Німеччині, приділює багато уваги справі скитальників старшого віку, серед яких є немало людей засужених для української науки й культури. Про незавидну долю тих людей, особливо самітних, як теж українських інвалідів, дістаємо також листи з наших еміграційних осередків в Европі, листи повні тривоги за найближче майбутнє тих безпомічних людей. На цю тему писалося вже також дещо в українській пресі в Америці, але може не зайвий буде і мій голос у цій наболілій справі.

Фактом є, що на скитальщині в Німеччині, Австрії та інших европейських державах живе під цю пору багато таких українців старшого віку, чоловіків і жінок, що не здібні вже до ніякої важчої фізичної праці. Крім вого є 650 інвалідів, зареєстрованих в одній тільки західній Німеччині, та 110 вдів і сиріт по військових і політичних українських діячах. Разом буде понад 1,000 таких людей, долею яких повинні заопікуватись не тільки покликані до того установи, але й увесь український загал. Що ж ми можемо в цій справі зробити?

Хоч яка це нелегка справа, але ми повинні старатися стягнути тих людей яко мога скоріше до Америки й Канади і розмістити їх по відповідних домах-захистах. Гадаю, що це можна би зробити при помочі ІРО і ЗУАДКомітету, чи . пак КУК-у, подібно як стягнено зі скитальщини наших сиріт. Треба тільки багато доброї волі і, розуміється, немалих коштів, які на таку ціль повинні хіба знайтися: Коли ж у такій акції вирине може й інші труднощі, то не треба зараз попадати в зневіру і казати, що акція не вдається: труднощі є на те, щоб з ними боротися та їх перемагати. Не можемо ж залишити тої тисячі людей, серед яких є так багато одиниць, заслужених для української справи, на поталу!

Думаю, що ІРО, як спеціальна організація, створена демократичними державами для допомоги скитальцям та для їх розміщення, могла б знайти на цю ціль потрібні фонди з тих мільйонових сум, що їх вплачують щорічно до її каси члени-держави. Саме ІРО повинно помогти не тільки переїхати того роду скитальцям за океан, але й забезпечити їм бодай на якийсь час дах над головою. Коли б так наші владики і в Америці і в Канаді звернулися до ІРО з проханням, щоб воно призначило їм необхідні фонди на збудування чи закупно домів-захистів для потреб українських скитальників, то гадаю, що ІРО не могло б їм відмовити. Ті доми були б під контролею наших єпископів, а поміч на їх утримання складали б не тільки українські установи, але й широкі маси вірних у грошах і натурі (це останнє людям часто легше робити). Такі захисти повинні бути отворені бодай в кожній осідку нашого владики, при чому їх адміністрацію, як і опіку над мешканцями таких захистів, можна б доручити нашим Сестрам Служебницям, що в таких справах мають уже й немалий досвід. Бо саме така адміністрація і така опіка — як показує практика не тільки в нашому краю, але й у всьому світі — і найкращі, і найдешевші.

Уявляю собі, що мешканці таких захистів мали б там свій куток і харч та, відповідно до своїх сил і спроможности виконували б якусь роботу. Більшість старших скитальників та інвалідів згодом, а може й небавком, знайшла б собі якусь працю, а ті, що мають дорослі діти, перейшли б на утримання дітей, коли ті стояли б уже на власних ногах. По якомусь часі в захистах жили б тільки такі особи, що нікого тут не мають і працювати більше не всилі. Значить: наші захисти були б покищо більше переходовими станціями, звідки мешканці постійно роз'їжджали б, куди прибували б усе нові люди зі скитальщини.

І ще одна немаловажна обставина. Коли б такі доми-захисти повелося нам основувати в осідку кожного нашого єпископа, то неодин з них старших громадян, з високою освітою, що знайшов би там свій куток і ложку теплої страви, зміг би продовжати далі без перерви свою наукову працю. Адже в осідку кожного нашого церковного достойника є якийсь культурно-освітній осередок, є і потрібна бібліотека, що може стати в пригоді зрештою кожному мешканцеві такого захисту.

Я не фантаст і знаю, що розвязати ідеально справу, про яку пишу, не можна. Тим не менше треба приступити до її розвязки, і то можливо якнайскоріше. Довголітній президент Чехословаччини Тома Масарик сказав раз, що нарід, який не шанує старших людей і не прислухується до їх голосу, не є народом. Виконаймо ж і ми наш обовязок супроти старших українських громадян на скитальщині, серед яких є стільки цінних і вартісних одиниць, як теж супроти українських інвалідів і вдів та сиріт по заслужених національних діячах! Забезпечмо їм усім дах над головою і ложку страви!

КАНАДІЙЦІ ВИЇЗДЯТЬ ДО ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Оттава. — Канадський департамент праці сповіщає, що втродовж трьох останніх років росте кількість канадців, які переносяться на побут до Злучених Держав. Не зважаючи на те, канадський уряд дальше спроваджує імігрантів зі скитальщини, яких число дійшло вже до 50,000, між ними 7,000 українців.

ОБОВЯЗКОМ ЧЛЕНА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ Є, НАЛЕЖАТИ НЕ ТІЛЬКИ САМОМУ ДО СОЮЗУ, АЛЕ ДО ЧЛЕНСЬКИХ ОБОВЯЗКІВ СВІДОМОГО ЧЛЕНА НАЛЕЖИТЬ ТАКОЖ ОБОВЯЗОК ЗАПИСАТИ ДО СОЮЗУ ЦІЛУ СВОЮ РОДИНУ, СВОЇХ ПРИЯТЕЛІВ ТА ЗНАЙОМИХ

М. Хом'як.

В обороні Церкви і Нації

(Памяті Преосвященного Кир Йосафата Коциловського.)

1)

В українських часописах появилася не так давно вістка про смерть Преосвященного Кир Йосафата Коциловського, перемиського владики, якого вдруге арештували поляки в 1946 р. і разом з єпископом-помічником Григорієм Лакотою передали большевикам. У большевицькій тюрмі перебували вже Митрополит Кир Йосиф Сліпий з іншими ієрархами Української Греко-Католицької Церкви за те лишень, що всі вони відмовилися підпорядкуватись московському патріярхові. За це ворог закував наших Владик у тяжкі кайдани неволі і запроторив по тюрмах здалека від їхніх вірних. Зустрівшись з рішучою, відмовною відповіддю, большевики заінсценізували комедію із судом над нашими ієрархами і позасилали їх у різні тюрми чи концентраційні табори, де вони караються важко разом із мільйонами інших нещасних каторжан. Лишень смерть звільнила вже від цього дійсно мученичого життя Преосвященних: Кир Григорія Хомишина, єпископа у Станиславові, і Кир Йосафата, єпископа в Перемишлі.

Життєвий шлях Владики.

Владика Йосафат, єпископ перемиський, самбірський і сяніцький (такий повний титул перемиських владик), прийшов на світ 3. червня 1876 р. в селі Глинним у Сяніччині, де його батько хліборобом орендував землю від дідичів. Там теж закінчив народню школу; до гімназії ходив у Сяноці і в Самборі. Склавши іспит зрілости, записався на правничий факультет львівського університету і працював одночасно невтомно в ділянці українського спорту, що почав тоді у нас сильно розвиватись в основаному в 1894 р. руханковому товаристві „Сокіл-Батько" у Львові. Пізніший владика був деякий час і в проводі „Сокола-Батька" у Львові, цього вельми заслуженого т-ва в Західній Україні, що разом із т-вом „Січ" перевиховали молоде покоління до тієї міри, що воно з вибухом війни в 1914 р. стануло до збройної боротьби з царською Росією в лавах легіону Українських Січових Стрільців під гаслом визволення України. Відбувши військову службу, вписується пізніший єпископ на богословські студії у греко-католицькій колегії в Римі, де стає одним з найкращих її питомців. Там складає теж спершу докторат з філософії, а в 1907 р. докторат з богословських наук. Підчас студій був редактором Записок питомців Української Колегії в Римі, бібліотекарем і вкінці префектом тієї ж Колегії. Тоді ж брав участь (у 1906 р.) у прощі до Св. Землі. В 1907 році вертається до краю і, прийнявши священичі свячення, став у вересні того ж року професором догматики і заступником ректора в Духовній Семінарії у Станиславові. По чотирьох роках молодий професор зголосився до Чину св. Василія В. відбувши новіціят у Крехові і склавши чернечі обіти, працював спершу у Львові, опісля в Лаврові, де теж викладав богословію. Підчас першої світової війни був ректором греко-католицької Семінарії у Кромерижі на Мораві. А тоді (в 1915 р.) помер у Перемишлі відомий західно-український церковний і громадянський діяч і преґарний промовець, Преосвященний Кир Константин Чехович, то на опорожнений престіл призначено ректора Семінарії з Кромерижа. Преканонізація нового єпископа відбулася 23. вересня 1917 р., так що Преосвященний Кир Йосафат боронив повних 30 років прав Української Католицької Церкви і свого народу, видержавши мов правдивий вояк на стійці всі удари, що їх не щадила нам доля, зокрема по нашій прогрі у війні з Польщею.

Під безпощадними ударами.

Як відомо, перемиська єпархія обіймала всі найдалі на захід висунені південно-західні українські землі здовж Карпат аж поза Новий Санч, себто цілу Лемківщину на півдні, греко-католицьку парафію і церкву у Кракові на заході, а далі розкинені в північному напрямі українські громади у повітах: ряшівському, переворському, ярославському, ніському, себто Посяння, і великий шмат поза Сокаль, Жовкву, північно західну частину Львівщини та вкінці Самбірщину і Турчанщину на південному сході. Перемиська епархія разом з Холмщиною і Підляшшам була від другої половини XIV ст. аж до наших днів виставлена весь час на послідовну польонізацію, яка в останніх роках прибрала нечуваний характер безоглядного винищування українського народу не тільки на захід від Сяну, себто на Лемківщині і на Посянні та на захід від Буга, себто на Холмщині з Підляшшам, але й на схід від Сяну, здовж т.зв. лінії Курозна, себто східного кордону нинішньої Польщі. Та помилявся б той, хто всі злочини т.зв. народовбивства приписував би виключно нинішньому польському прокомуністичному урядові, що, мовляв, діє згідно з вказівками Москви. Ні! Польські комуністи, знаючи прегарно, яку безоглядну політику дриспішеного винищування української нації ведуть московські большевики, всіми можливими засобами, продовжують, тільки, те що робили, їх патріотичні попередники. Вони кинулись, мов шакалі, на безборонне українське населення в межах нинішньої Польщі, здійснюючи ось так плян „на знищене Русі", що його переводжено в останніх 20 роках існування Польщі.

Що треба знати про Українську Національну Раду і що треба робити?

(Надіслане з Европи)

УНРада — це центральний загальноукраїнський політичний орган на еміграції, що на паритетному принципі (єдино доцільному і справедливому в умовах еміграційного існування) об'єднує у своїх лавах представників усіх українських політичних угруповань, які стоять на ґрунті демократичному, антитоталітарному й визнають незалежне існування Української Держави за передумову нормального культурно-національного, соціяльного й політичного розвитку українського народу.

УНРада — це символ української політичної й культурно-національної єдности, дозрілости й сили.

УНРада — це вияв прагнень усіх конструктивних демократичних сил української політичної еміграції.

УНРада — це виразник і захисник загальноукраїнських змагань до державної незалежности та внутрішнього життя, побудованого на засадах соціяльної справедливости та звільненого від будьякого примусу й панування тоталітарних елементів усіх відтінків.

УНРада — єдиний правдивий репрезентант українського народу і захисник його інтересів на міжнародньому політичному форумі. Таким репрезентантом українського народу УНРада лишатиметься доти, доки територія нашої Батьківщини не буде звільнена від окупантів і український народ не здобуде в наслідок цього можливости вільно в демократичний спосіб обрати собі свій власний уряд.

Отже, розбиття чи поваленя УНРади або паралізування її роботи (чого свідомо прагнуть вороги українського народу, кидаючи для підривної роботи гроші й відповідно видресированих „фахівців", а несвідомо деякі наші збаламучені або фанатично засліплені люди) — означатиме:

а) недорозвиненість громадсько-політичної свідомости, як серед широких мас української політичної еміграції, так і серед її провідної верстви;

б) занепад визвольних змагань української політичної еміграції;

в) зневіру щодо позитивних наслідків визвольної боротьби серед широких мас українського народу на Батьківщині, куди дійдуть чутки про розбиття або безсилля українського політичного центру на еміграції;

г) дискредитацію громадсько-політичних сил української еміграції перед зовнішнім світом.

Щоб не допустити до цього, усі свідомі громадяни-українці, усі чесні патріоти своєї знедоленої Батьківщини мусять скрізь (в якому б кутку земної кулі вони не були) і завжди дбати про організацію систематичної моральної та матеріяльної допомоги УНРаді, своєму загальнонаціональному й всепартійному політичному центрові.

Оцю моральну й матеріяльну допомогу УНРаді, назежно від свого політичного світогляду, політичних симпатій чи партійної приналежности, мають подавати всі:

а) хто стоїть за об'єднання для конструктивної творчої праці усіх здорових українських громадських сил;

б) хто стоїть за порядність і терпимість у внутрішньо-українських громадських стосунках;

в) хто обстоює демократичний принцип побудови нашого загальногромадського життя.

Цю моральну і матеріяльну допомогу УНРаді мають подавати всі:

а) хто проти анархії та руїнницької діяльности, що нищить і розколює українські громадські організації.

б) хто проти диктатури будь-якої партії й тоталітаризму в українському житті;

в) хто проти провокацій і політичної спекуляції;

г) хто проти сіяння ворожнечі й ослаблення наших національних сил.

Найкраще цю допомогу УН Раді здійснювати, засновуючи скрізь, де тільки можна, Товариства Прихильників УНРади (ТоПУНР).

Маймо політичний розум і діймо не в інтересах окремих осіб чи окремих політичних угруповань, а в інтересах українського народу, в інтересах його звільнення!

—РО—Й

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Доповідь п-ні Івченко про комуністичні злочини на Україні.

Дня 30 квітня ц. р. відбулася у приміщенні Українського Горожанського Клюбу у Филаделфії при вул. Френклин доповідь відомої письменниці та громадянської діячки п-ні Івченко про большевицьку дійсність в Україні. Основною ідеєю доповіді було зясування нелюдських та діявольских перфідних метод, що ними червона Москва закріпощує та експлоатує Україну та старається привести українське населення до стану абсолютного рабства.

Прелеґентка так глибоко та з такою силою почування передавала про голод на Україні та інші большевицькі злочини, що хоч нам здавалося, що ми вже обізнані з жахливою комуністичною дійсністю на Україні, то проте слухали тієї доповіді як цілком щось нового й глибоко сприймали її до серця. Після доповіді відбулася оживлена дискусія, а прелеґентка уподовж півтора години відповідала на численні запити.

На основі цього докладу слід ствердити, що в особі п-ні Івченко маємо тепер на терені Америки високовартісну репрезентантку й золотоустого речника.

Цей вечір відбувся з ініціятиви відчитової комісії, створеної при Переселенчому Осередку у Филаделфії. Предсідницею була п-ні Олена Шторгин.

Я. Т.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА

За залізною заслоною

ВІСТІ З УКРАЇНИ

У КОЛХОЗНІЙ НЕВОЛІ

У Львові закінчилася скликана центральним комітетом КП(б)У нарада секретарів обкомів райкомів, партії, редакторів обласних і районних часописів, секретарів колхозних організацій західних областей. У цій нараді, що була присвячена партійно-масовій роботі серед селянства Західної України, взяло участь понад 800 осіб. Відкрив нараду й виголосив вступну промову Микита Хрущов. Доповідь про перебіг колективізації у „визволених" областях зробив секретар ЦК КП(б)У Назаренко. Він повідомив, що тепер у західних областях утворено майже 5 тисяч колхозів, що „завдяки великій увазі народу" завершується суцільна колективізація сільського господарства Західної України.

Немає сумніву, що незабаром наступить той день, коли поневолені і закріпощені в колхозах усі селяни Галичини, Волині, Буковини і Закарпаття поділять долю усього українського селянства. Остаточна совєтизація Західної України наближається до свого логічного завершення.

ШТУЧНА ІСТОРИЧНА ДАТА

Київське радіо подало, що цьогорічна навігація в Дніпровському басейні, а вона кілька днів почалася на всьому Дніпрі, — особлива, ювілейна. Бо 1949 року минає 125 років з початку судноплавства на Дніпрі. Далі сказано, що працівники Дніпровського пароплавства разом з колективами суднобудівельних, виробень у Києві й Херсоні готуються „гідно відзначити цю історичну дату".

Лишається таємницею, чому саме 1949 рік обрано за „ювілей". Адже судноплавство на Дніпрі почалося з найдавніших часів. Ще за перших київських князів відбувалися Дніпром і Чорним морем походи українських дружин на Царгород. Пізніше протягом кількох сторіч Дніпром ішов „шлях із варяг у греки". Перетинаючи Україну, цей шлях пов'язував країни північної і західньої Европи з Візантією та Арабським каліфатом на Сході. Торговельний обіг між Европою і країнами Сходу відбувався здебільшого цією водною артерією. Не припинився регулярний рух кораблів на Дніпрі і в наступні сторіччя.

Для московських диригентів ця штучна історична дата потрібна, мабуть, лише для того, щоб обґрунтувати „пріоритет російської навігаційної науки".

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ З.У.А.Д.К.

(Продовження зі стор. 1-шої).

зв'язку. Після створення урядової Переселенчої Комісії, наш Комітет силою факту мав найбільше до діла з нею. Крім договорів з ІРО та військовими управліннями в західній Европі, Комітет мав договори або був членом цілого ряду відповідних інших американських та міжнародних установ і аґенцій.

Незвичайно широку організаційну працю на американському та міжнародному теренах розгортав Комітет у зв'язку з переселенчою акцією. Він був в особистому або листовному зв'язку з усіми губернаторами стейтів, а розміри цеї праці характеризуються фактом, що до стейтових урядів, американських високих шкіл та інших інституцій вислані в переселенчих справах около 4,000 листів, крім великої кількости особистих поїздок.

Допомогова акція

Теж в звітовому часі ЗУАД Комітет продовжував свою матеріяльну і моральну допомогу найбільш потребуючим з-поміж українських скитальників в Европі. Д-р Ґалан наводить цілий ряд фактів, з яких довідуємося, що за минулий рік і за перші три місяці цього року Комітет вислав скитальникам загальної допомоги в грошах, харчах і медикаментах на суму 169,000 долярів, в що не включена допомога в одягах. Ця допомога була поширена на потребуючих українців головно в Німеччині, а дальше в Австрії, Італії, Франції, Англії та нших країнах. Д-р Ґалан додав, що окремою опікою як щодо правної оборони так і матеріяльної допомоги ЗУАДКомітету оточував цих вояків УПА, яким пощастило пробитися з-поза залізної заслони в Західну Европу.

Переселенча акція

В своєму звіті д-р В. Ґалан найдовше зупинився над веденою Комітетом переселенчою акцією, що вже творить історію для себе. Власне в цій ділянці своєї праці ЗУАДКомітет вже добився найбільших успіхів та здобув собі найбільше признання і увагу як між самими українцями, так і серед американців та в міжнародних колах. ЗУАДКомітет став одною з найбільш активних і успішних переселенчих аґенцій в Америці. Вже перші переселенчі заходи серед самого американсько-українського громадянства виявили, що в цих рямках не пощастить в цілости використати переселенчого закону і тому Комітет розгорнув найширшу акцію в цій справі серед цілого американського загалу. Звітодавець стверджує, що американський загал, включно з федеральними і стейтовими властями, повтавився до цеї акції дуже прихильно і в цьому теж криється велика причина успіху.

У висліді цеї акції, вже є в багатьох стейтах велика кількість нових українських іміґрантів. Піоніром в цій справі був стейт Меріленд зі своїм губернатором, Мр. Престоном Лейном, якому Збори ухвалили вислати окрему подяку, подібно як і президентові Труманові.

Говорячи конкретно про переселенчу акцію, звітодавець стверджує, що в перших трьох місяцях цього року старанням ЗУАДКомітету приїхало вже 2040 нових українських іміґрантів, з того поверх 700 до Меріленду. До цього часу Комітет зібрав і полагодив 5,200 завірень на загальну кількість около 17,000 скитальників. Під грімкі оплески приявних д-р Ґалан повідомив, що в останньому наш Комітет одержав від американців дальших 4,100 завірень. У зв'язку з приїздом нових іміґрантів, на їх перевіз з порту причалення до місць призначення та на опіку над ними Комітет досі видав около 22,000 долярів.

Звітодавець коротко обговорив ще заходи ЗУАДКомітету в справах переселення українських скитальників до інших країн.

Праця канцелярії; інші справи

Д-р В. Ґалан згадав про цілий ряд інших ділянок праці Комітету в звітовому часі, що могли б видаватися „дрібні" на перший погляд, але що причинилися до загального успіху. Він зокрема зупинився на праці головної канцелярії Комітету у Филаделфії, яка цілий той навал праці початково виконувала тільки одною допомічною силою, крім екзекутивного директора, і аж з кінцем минулого року загальний персонал канцелярії збільшено до 4 осіб.

На закінчення свого звіту д-р Ґалан стверджує, що цеї величезної праці, яку виконав ЗУАДКомітет в звітовому часі, не висловити словами, але про неї сьогодні сильніше всіх слів говорять наявні для всіх діла. ЗУАДКомітет став сьогодні все-українською інституцією, якою справді можуть пишатися не тільки американські українці, але й всі українці в світі.

ЗВІТ АДВ. ІВАНА ПАНЧУКА

Предсідник Комітету, адв. Іван Панчук в своєму звіті дав загальну характеристику праці Комітету і його Екзекутиви в звітовому ачсі. Він згадав серед яких обставин і як доводилося працювати Екзекутиві та який великий комплекс справ доводилося полагоджувати. Комітет відбув багато засідань і нарад, на яких вирішувано всі справи та які були базою роботи. Часом приходило і до розбіжності думок, на цьому тлі були теж резиґнації деяких членів Екзекутиви та Ради Директорів (д-р Лонгин Цегельський, Богдан Катамай та Євген Рогач), але праця Комітету продовжувалася з ще більшою наполегливістю та ще більшими успіхами. Адв. Панчук в своєму докладі заторкнув всі важливі справи як самого Комітету, так і його праці. Він оцінив велику роботу місцевого і европейського директорів, д-ра В. Ґалана і адв. Романа Смука, що несли головний тягар тої праці, окремо підніс заслуги в праці Екзекутиви заступника предсідника Миколи Мурашка, якому доводилося переводити більшість нарад і засідань з огляду на те, що предсідник живе в Дітройті і не мав можности приїжджати на ті збори, він признав велику працю в Комітеті секретаря д-ра Павла Дубаса та попереднього касієра Євгена Рогача і теперішнього його наступника — Михайла Дубаса, бо всі вони були тими головними угольними каменями, на яких спиралася ціла велика будівля праці Комітету. Адв. Панчук довше зупинився на проблеми відношення між місцевим українським громадянством та новою іміграцією, наводячи цілий ряд прикладів з існуючого стану та дальших потреб. Повертаючи до характеристики праці Комітету, адв. Панчук звернув увагу, що її виконують аматори, яким просвічує одна мета: допомогти своїм братам. Добре серце, невгнута воля і труд грають в цьому рішальну ролю. Голова Комітету признає, що цеї великої роботи Комітет не міг би був виконати, як і не міг би був добитися тих безприкладних успіхів без загального розуміння і піддержки з боку цілого нашого громадянства і йому насамперед належиться за це признання та вдячність. Адв. І.Панчук з наголошенням звернув увагу на бажання і потреби повної співпраці цілого нашого громадянства в змаганні до тих цілей, до яких змагає ЗУАДКомітет. Комітет є спільним добром американсько-укранïського загалу і хоча в ньому засідають люди з різних організацій і товариств, то тут вони є тільки особами а сам Комітет є цілком незалежний.

Звітодавець в дальщому зупинився над великими вартостями українських скитальників, з якими він мав можність познайомитись на місці їхнього скитання в Европі, під час своєї поїздки на конференцію ІРО в Женеві.

Свій звіт адв. Іван Панчук закінчив закликом до цілого американсько-укранïського загалу, щоби він з ще більшою жертвенністю та ще більшими зусиллями виконував Шевченків заповіт: Обніміте брати мої найменшого брата.

ЗВІТИ ДАЛЬШИХ ЧЛЕНІВ ЕКЗЕУТИВКИ

В тому самому діловому дусі здали свої звіти дальші члени Екзекутиви Комітету. Заступник предсідника, Микола Мурашко, дав короткий перегляд виконаної ним та під його проводом праці. Секретар Комітету, д-р Павло Дубас, з питомою йому ‚короткістю і вузловатістю" говорив про своє секретарство, а Михайло Дубас поінформував зібраних як то йому „серце крається', як він підписує чеки на великі суми та „мороз іде поза шкіру" як подумає, що одного дня могло б тих сум не стати і тоді мусіла б припинитися ціла та благородна допомогова акція.

Звіт Контрольної Комісії

Звіт Контрольної Комісії започаткував Роман Слободян, стверджуючи, що Комісія старанно перевірила ціле господарство Комітету, за вимком европейської місії, та знайшла все в найбільшому порядку. Ще перед Зборами всім делегатам передано надрукований касовий звіт Контролі, з якого довідуємося, що за весь час свого існування Комітет мав загальних приходів на суму 508,240.17 долярів, а загальних розходів 417,780.61, так, що в касі Комітету з днем 31-го березня 1949 р. було 90,459.56 долярів. Як зважити, що тільки самі видатки, зв'язані з відбором нових іміґрантів при кораблях та з їх транспортом на місця призначення за останніх три місяці виносили около 22,000 долярів та що в майбутньому вони будуть на багато збільшені, то стан каси Комітету є в загрозливому положенні і якщо наше громадянство не зрозуміє цілої серіозности цеї загрози та не відгукнеться збільшеною жертвенністю, тоді дальша праця Комітету буде під великим знаком запиту. Р. Слободян в дальшому подав подрібні числа приходів і видатків і так як в приходах найбільшу суму становлять жертви громадянства, так в розходах львина частина грошей пішла на допомогу і тільки дуже малий відсоток на адміністрацію та інші видатки.

Звіт Романа Слободяна своїми заввагами і спостереженнями доповнили дальші члени Контрольної Комісії: Василь Шабатура, Антін Маланчук та Василь Довгань.

Дискусія над звітами

Над звітами Екзекутиви і Контрольної Комісії розгорнулася широка дискусія, в якій взяли участь майже всі делегати та в якій заторкнено всі важливіщі справи як у зв'язку зі самим Комітетом, так і його працею та виглядами. Найбільше уваги приділено справам переселення та можливостям придбання потрібних фондів. У висліді дискусії винесено цілий ряд важливих рішень, м. і. рішено, щоби в майбутньому всі ті „спонсори", що спроваджуватимуть через Комітет своїх рідних з Европи, платили на адміністраційні видатки обов'язкову оплату у висоті 25 долярів, крім звороту коштів транспорту від корабля до місця призначення. Новим іміґрантам, що спроваджують своїх рідних, будуться робити тут деякі полекші, дозволяючи їм на сплату цеї вкладки ратами.

ПОПРАВКИ СТАТУТУ; ВИБІР РАДИ ДИРЕКТОРІВ

Дискусію над звітами продовжувано дискусією та ухвалою поправок кількох статтів статуту Комітету, між цим зменшення кількости Директорів корпорації з 28 на 17. Вже на підставі поправки відбулися теж вибори, вислід яких подано на іншому місці. Вибори відбувалися голосуванням на кожного директора зокрема. Поправки до статуту як і кандидатів на директорів пропонували окремо призначені до цего Статутова і Номінаційна Комісії.

ЗВІТ „НАЙНОВІШОГО СКИТАЛЬЦЯ", АДВ. РОМАНА СМУКА

Ще в першому дні нарад зібрані з одушевленням привітали повідомлення предсідника про вістку, що до Бостону приїхав і вже є в дорозі до Филаделфії „найновіший скиталець", адв. Роман Смук, директор европейської місії З. У. А. Д. Комітету. Свій старанно приготований і вичерпуючий звіт адв. Р. Смук зложив в другому дні нарад. Звіт адв. Смука, ілюстрований хвилюючими прикладами з недолі українських скитальників в Европі, зробив глибоке враження на приявних. Головні думки цего звіту будуть подані в чергових виданнях цего щоденника.

РЕЗОЛЮЦІЇ; ЗАКІНЧЕННЯ ЗБОРІВ

Після звіту адв. Романа Смука предсідник подав до відома склад вибраної Дирекційною Радою нової Екзекутиви Комітету і тоді розгорнулася ще дискусія над звітом европейського представника. При цій нагоді адв. Панчук представив зборам Василя Ґіну, який тількищо вернувся зі своєї праці в місії ЗУАДКомітету в Австрії. У висліді Зборів ухвалено цілий ряд резолюцій, що будуть подані до відома в дальших виданнях цього щоденника. З огляду на те, що Збори відбувалися якраз в „День Матері", в резолюціях це відмічено окремою згадкою, складаючи поклів та вислови пошани Українській Матері.

На закінчення виступили ще з короткими привітами від скитальників з Европи проф. Січинський та п. Барнич, які тількищо приїхали до цеї країни.

Відспіванням українського національного гимну закінчено ці другі Загальні Збори ЗУАДКомітету, що становлять без сумніву важливий етап в його дальшій праці.

ЗНАМЕНИТА ВИСТАВА „ЧОРНОМОРЦІВ" У ФИЛАДЕЛФІЇ

Багато з делегатів, що прибули на Загальні Збори ЗУАДКомітету, не відїхали, а залишились ще й в неділю вечером, щоби побачити українську народну оперету „Чорноморці" (Я. Кухаренка, музика М. Лисенка), яку виставлено заходами Тов. Українсько-американських Горожан перший раз в Америці під музичним керівництвом недавно прибувшого зо скитальщини проф. Ярослава Барнича. Вистава випала знаменито, а битком набита галя греміла весь час від оплесків, якими цілком заслужено обдаровувано артистів та тих, що причинились до цеї мистецької імпрези, про яку буде окреме ширше звідомлення.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МАНВІЛ, Н. ДЖ. — Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 349, відбудуться 15. травня в годині 2. попол., в домі лісногоц — І. Щеґера, предс.; Л. Мартинчук, кас.; Н. Лісний, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Чергові збори відділу 316 відбудуться в четвер, дня 12 травня, в годині 8. ввечір. Проситься усіхч ленів і членкинь прибути на означений час. — І. Свереда, предс.; П. Ковтун, кас.; В. Гавриляк, фін. секр.; В. Іванців, рек. секр.

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. українська Січ, від. 421, повідомляє, що збори відбудуться 14. травня, в годині 8. ввечір, в Українській Галі на Проспект ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шипінька, кас.; П. Чеськін секр.

ПОДЯКА

Почуваюся до приємного обов'язку зложити щиру подяку Дорогим Марії та Степанові Витвицьким з Віпені, Батькові п-ні Марії, п-ві Дмитрові Велнів та її Братові п. Іванові Велнів за добросердечність і щирість в допомозі мені переїхати з Німеччини тут та за батьківське заопікування мною від першої хвилини приїзду аж до цеї пори. Рівнож складаю подяку всім тим уродженцям Рогатинської землі, а зокрема п. Заблоцькому та п. Куцому за щире привітання мене на новій Батьківщині. Хай Всевишній, Дорогі Земляки, наділить Вас своїми ласками. Рівнож з подякою складаю 2 дол. на поміч осталим в Европі скитальцям. — (Платне огол.)

Дарія Ратич.

ТАРЗАН, ч. 2089. Тарзан вимину кулі.









Коли Крон прицілився — як йому здавалося — певно на Тарзана, він не брав у рахунок Тарзанової котячої гнучкости.

Як тільки лютий наставник потягнув за язичок стрільби, Тарзан відскочив набік.

Заки ще Крон встиг вистрілити наново, він почув, що його рука опинилася в сталевих обіймах.

Наслідуючи людину, що вимахує молотком, обсмалений сонцем велетень закрутив млинця довкола себе тугим наставником і випустив його з руки.